

Мелих О. Валютно-курсова політика як чинник впливу на зовнішньоекономічну діяльність держави / О. Мелих // Збірник тез доповідей П'ятої ювілейної міжнародної науково-практичної конференції молодих учених "Економічний і соціальний розвиток України в XXI столітті: національна ідентичність та тенденції глобалізації". Частина 2. – Тернопіль: Економічна думка, 2008. – С.147 – 149.

Оксана МЕЛИХ

Тернопільський національний економічний університет

ВАЛЮТНО-КУРСОВА ПОЛІТИКА ЯК ЧИННИК ВПЛИВУ НА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНУ ДІЯЛЬНІСТЬ ДЕРЖАВИ

В сучасних умовах посилення глобалізації економічних процесів, валютний курс національної грошової одиниці, з одного боку, виступає важливим фактором забезпечення макроекономічної стабільності та економічного зростання в державі, а з іншого – інструментом корегування рівня конкурентоспроможності вітчизняних товарів та послуг і здійснює вплив на динаміку експортно–імпортних потоків.

За таких умов підвищується актуальність вибору економічно-обґрунтованої та зваженої валютно-курсової політики, яка полягає у впровадженні ефективного режиму валютного курсу та його корегуванні, інструментами якого виступають девальвація, ревальвація, валютні інтервенції, маневрування обліковою ставкою, спрямованому на забезпечення національних інтересів країни у відносинах із суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності, підвищення цінової конкурентоспроможності національної економіки та прискорення економічного зростання.

Апреціація (депреціація) курсу національної грошової одиниці, і зокрема реального ефективного валютного курсу (РЕОК), відчутно впливає на сальдо експортно-імпортних операцій та конкурентоспроможність країни на світових ринках. Так, зростання валютного курсу зумовлюючи падіння рентабельності експорту, уповільнення темпів його зростання, здешевлення та розширення імпорту, і зокрема технологічного, що сприяє модернізації виробничого апарату, спричиняє зниження цінової конкурентоспроможності та негативний вплив на зовнішньоторговельний баланс держави. Водночас, апредіація обмінного курсу сприяє зниженню відпливу капіталу та стимулює приплив іноземних інвестицій, що частково нівелює її негативний вплив на сальдо платіжного балансу. Девальвація курсу національної валюти надає вітчизняним товаровиробникам цінові конкурентні переваги, як на зовнішньому, так і на внутрішньому ринку, без потреби модернізацій виробництва та зумовлює зростання експорту товарів і послуг, покращення стану поточного рахунку платіжного балансу, отримання експортної виручки суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності за рахунок зростання купівельної спроможності іноземної грошової одиниці. Проте, зниження курсу національної грошової одиниці, забезпечує короткострокове

посилення цінової конкурентоспроможності, яке тимчасово усуває потребу технічного переоснащення виробництва з метою підвищення якості продукції.

Аналіз реалізації валютно-курсової політики Національного банку України свідчить, що девальвація гривні у 1998 – 1999 роках на 80% щодо євро і удвічі – щодо долара США, після періоду штучного завищення курсу у 1996 -1997 рр. мала суттєвий позитивний вплив на зовнішньоекономічну діяльність держави, конкурентоспроможність українських товаровиробників і розвиток економіки. Найбільш конкурентоспроможними стали експортоорієнтовані галузі вітчизняної економіки (металургійна, хімічна, транспортна), експорт продукції яких забезпечив позитивне сальдо платіжного балансу і став ключовим чинником економічного зростання [1]. У роки економічного піднесення (2000 – 2005 рр.) визначальними факторами формування РЕОК виступали підтримка НБУ стабільного номінального курсу гривні, яка була прив'язана до долара США, та уповільнення темпів інфляції порівняно із країнами – торговельними партнерами. Вплив першого чинника був вагомим, що зумовило ревальвацію РЕОК та відповідне зниження оберненого до нього показника цінової конкурентоспроможності економіки України. Проте, у даний період часу посткризовий девальваційний резерв було збережено, що справляло обмежувальний вплив на нарощування неенергетичного імпорту і скорочення експорту. Характерною особливістю платіжного балансу у 2006 році, за умов ревальвації РЕОК, незважаючи на зростання сумарного обсягу експорту товарів та послуг на 13,2% порівняно із базовим періодом, було формування від'ємного сальдо зовнішньоторговельного балансу та поточного рахунку в розмірі 1,6 млрд. дол. США, за рахунок нарощування обсягу імпорту, який зріс на 22,1% і становив 44,1 млрд. дол. США, однак рекордні за останні шість років обсяги притоку довгострокового капіталу дозволили не лише компенсувати його дефіцит, але й збільшити резерви на 2 млрд. дол. США. [5]. Апреціація РЕОК на 2,56% у 1 півріччі 2007 року, зумовлена високими темпами інфляції у порівнянні з країнами – торговельними партнерами та ревальвацією номінального курсу гривні відносно євро і російського рубля, спричинила зниження рівня цінової конкурентоспроможності українських товаровиробників, зростання імпорту на 33,2%, що призвело до погіршення поточного рахунку платіжного балансу, від'ємне сальдо якого становило -3,4% ВВП та зростання притоку прямих іноземних інвестицій в обсязі 3,3 млрд. дол. США [4].

В сучасних умовах реалізації інвестиційно-інноваційної моделі, передбаченої Стратегією економічного і соціального розвитку України на 2004-2015 рр., незважаючи на негативний вплив зростання курсу національної грошової одиниці на торговельний баланс держави, основним завданням валютно-курсової політики НБУ є зміцнення позицій вітчизняної валюти, ревальвація курсу якої забезпечить: здешевлення критичного імпорту

енергоносіїв та частково нівелює негативний вплив “сильної” гривні на сировинний експорт; зростання технологічного імпорту машин та обладнання, що відповідає стратегії інноваційного розвитку економіки; зниження сировинного експорту та створення стимулів для розвитку машинобудування і суміжних виробництв; зміцнення інвестиційного потенціалу.

Література

1. Конкуренентоспроможність економіки України в умовах глобалізації / Я.А. Жаліло, Я.Б. Базиліук, Я.В. Белінська та ін.; За ред. Я.А. Жаліла. – К.: НІСД, 2005. – 388с.
2. Мельник Т. Вплив валютного курсу на зовнішньоторговельні операції. // Вісник КНЕУ. – 2006. - №2. – С.48-57.
3. <http://www.dt.ua/>
4. <http://me.kmu.gov.ua/>
5. <http://www.bank.gov.ua/>